

Sygn. akt III Ca 241/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 czerwca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Barbara Braziewicz

Sędzia SO Marcin Rak (spr.)

SO Roman Troll

Protokolant Beata Michalak

po rozpoznaniu w dniu 1 czerwca 2016 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z powództwa A. S.

przeciwko G. H.

o alimenty

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Rybniku

z dnia 9 grudnia 2015 r., sygn. akt IV RC 1061/14

1. oddala apelację;

2. zasądza od pozwanego na rzecz powódki 600 zł (sześćset złotych) tytułem kosztów postępowania odwoławczego.

SSO Roman Troll SSO Barbara Braziewicz SSO Marcin Rak

Sygn. akt III Ca 241/16

UZASADNIENIE

Po ostatecznym ukształtowaniu żądania małoletnia powódka reprezentowana przez matkę domagała się od pozwanego alimentów w kwotach po 600 zł miesięcznie, płatnych od grudnia 2014 roku, do 10-go dnia każdego miesiąca z odsetkami ustawowymi w razie zwłoki w płatności którejkolwiek z rat. W uzasadnieniu żądania wskazała, że powódka urodzona (...) pochodzi z nieformalnego związku. Pozwany jest jej ojcem i nie łoży na jej utrzymanie. Rodzice małoletniej nie zamieszkują razem. Matka przebywa na urlopie macierzyńskim otrzymując zasiłek w kwocie 1.380 zł. Sytuacja pozwanego jest dużo lepsza, m. in. otrzymał on zadośćuczynienie w kwocie 450.000 zł.

Pozwany ostatecznie uznał żądanie pozwu do kwot po 200 zł miesięcznie, a w pozostałej części wniósł o oddalenie powództwa. Zarzucił, że doznał poważnego uszczerbku na zdrowiu w wyniku kolizji drogowej zawinionej przez matkę małoletniej. Jest niezdolny do samodzielnej egzystencji, wymaga pomocy osób trzecich, utracił zdolność zarobkowania. Utrzymuje się z renty z dodatkiem pielęgnacyjnym w łącznej kwocie ok. 1.300 zł netto miesięcznie.

Od ubezpieczyciela sprawcy wypadku otrzymuje świadczenia w łącznej kwocie 3.000 złotych. Otrzymał też zadośćuczynienie w kwocie 600.000 zł. Ponosi jednak stałe wydatki na leczenie.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Rejonowy zasądził od pozwanego na rzecz powódki alimenty po 600 zł. miesięcznie począwszy od 1 grudnia 2014 roku, płatne do rąk matki małoletniej powódki M. S. do dnia 10-tego każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w terminie płatności którejkolwiek z rat, obciążył pozwanego kosztami procesu i nieuiszczonymi kosztami sadowymi i orzekł o rygorze natychmiastowej wykonalności.

Wyrok ten zapadł po ustaleniu, że rodzice małoletniej powódki urodzonej (...) czerwca 2014 roku nie pozostawali i nie pozostają w związku małżeńskim i nigdy nie mieszkali razem. Powódka zamieszkuje ze swoją matką, jej matką i siostrą w domu jednorodzinnym. Matka powódki liczy 26 lat. Do czerwca 2015 roku pozostawała na urlopie macierzyńskim uzyskując zasiłek w kwocie 1.380 zł, następnie podjęła pracę z wynagrodzeniem ok. 1.475 zł netto miesięcznie. Od listopada 2015 roku korzysta z urlopu wychowawczego. Przypadający na małoletnią koszt utrzymania domu wynosi około 220 zł miesięcznie. Łączny koszt utrzymania dziecka to około 1.000 zł. miesięcznie, z czego wyżywienie to 300 – 400 zł, zakup odzieży 100 - 150 zł, środki higieniczne, w tym pieluchy 300 zł, leki, witaminy 50 zł, kosmetyki 50 zł. Powódka jest dzieckiem ogólnie zdrowym. Matka małoletniej ponosi wydatki w kwocie 40 zł. miesięcznie z tytułu opłat z telefon oraz około 200 zł z tytułu opłat za paliwo do samochodu. Rocznie płaci 850 zł z tytułu ubezpieczenia tego pojazdu.

Sąd Rejonowy ustalił też, że pozwany ma 28 lat. Otrzymuje z ZUS comiesięczną rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, która wraz z dodatkiem pielęgnacyjnym wynosi 1.305,23 zł netto. Ponadto od ubezpieczyciela odpowiedzialności cywilnej sprawcy szkody komunikacyjnej, w której doznał istotnego uszczerbku na zdrowiu, otrzymuje rentę wyrównawczą w kwocie 3.000 zł miesięcznie na co składa się 1.350 zł tytułem wyrównania utraconych zarobków, 350 zł tytułem kosztów leczenia oraz 1.300 zł tytułem kosztów opieki. Za okres od 1 sierpnia 2012 r do 31 grudnia 2013 r pozwany otrzymał kwotę 24.200 zł tytułem skapitalizowanych zaległości ubezpieczyciela z tego tytułu. Nadto na mocy wyroku zasądzono na jego rzez od wskazanego ubezpieczyciela kwotę 420.000 zł tytułem zadośćuczynienia. Szkoda na osobie jakiej doznał pozwany spowodowana była przez matkę powódki. W dniu 19 listopada 2010 roku jako kierowca pojazdu którego pasażerem był pozwany doprowadziła ona do kolizji drogowej.

Zgodnie z ustaleniami Sądu Rejonowego pozwany jest częściowo ubezwłasnowolniony. Mieszka z rodzicami w mieszkaniu komunalnym. Tytułem opłat mieszkaniowych oraz dostawy tzw. mediów na pozwanego przypada kwota około 230 – 250 zł miesięcznie. Łączny koszt utrzymania pozwanego to około 1.200 – 1.300 zł, z czego wyżywienie to około 500 zł miesięcznie, środki czystości i pielęgnacyjne - 50 zł. miesięcznie, zakup odzieży i obuwia 100 – 200 zł. miesięcznie. Pozwany pozostaje w stałym leczeniu i rehabilitacji, korzysta z szeregu specjalistycznych konsultacji lekarskich oraz leczenia i rehabilitacji uzdrowiskowych. Średnie miesięczne koszty leczenia łączy się z wydatkiem 300 zł. Pozwany opłaca też kwotę 80 zł miesięcznie karnet na siłownię.

Uwzględniając te ustalenia faktyczne Sąd Rejonowy powołał art. 133§1 k.r.o. i 135§1 k.r.o. jako podstawę roszczenia pozwu i opisał zasady stosowania tych regulacji nakazujące uwzględnienie usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego i możliwości zobowiązanego przy zachowaniu zasady równej stopy życiowej rodzica i dziecka. Wskazał, że powódka nie jest w stanie samodzielnie się utrzymać wobec braku majątku i zdolności zarobkowych.

Dalej Sąd Rejonowy wskazał, że matka powódki powinna przeznaczyć na pokrycie usprawiedliwionych potrzeb córki kwotę około 1.000 zł. Możliwości zarobkowe ojca małoletniej powódki z racji jego niepełnosprawności są znikome, jednak świadczenia otrzymywane z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, renta wyrównawcza, a także kwota zadośćuczynienia, którą otrzymał stawiają go w dużo lepszej sytuacji finansowej niż obecna sytuacja finansowa matki małoletniej. Ta z kolei swój obowiązek realizuje w szerokim zakresie poprzez osobiste starania w zakresie jej wychowania sprawując na co dzień bieżącą pieczę nad małoletnią. Pozwany w ogóle nie interesuje się sytuacją dziecka i nie uczestniczy w jego życiu.

Zgodnie z wyliczeniami Sądu Rejonowego pozwany posiada stały dochód w wysokości około 4.300 zł. Po odliczeniu od tej kwoty wydatków na utrzymanie (1.200 – 1.300 zł) oraz środków na koszt opieki osoby trzeciej (1.300 zł) pozwany i

tak dysponuje wystarczającymi dochodami, aby uczestniczyć w kosztach utrzymania małoletniej powódki na poziomie 600 zł miesięcznie. Pozwany z uwagi na stan zdrowia wymaga dalszego leczenia i rehabilitacji, niemniej jednak środki otrzymywane przez pozwanego na bieżąco pozwalają zabezpieczyć jego potrzeby w tym zakresie, zaś nadwyżką środków pozwany powinien podzielić się ze swym małoletnim dzieckiem. Sąd Rejonowy za bezprzedmiotową uznał okoliczność, że to matka małoletniej spowodowała wypadek drogowy, którego następstwa pozwany nadal odczuwa.

Jako podstawę rozstrzygnięcia o odsetkach Sąd Rejonowy powołał art. 481 k.p.c. zaś o rygorze natychmiastowej wykonalności art. 333§1 pkt 1 k.p.c. Podstawą rozstrzygnięcia o kosztach procesu był art. 98 k.p.c.

Apelację od tego wyroku w części przewyższającej alimenty po 400 zł miesięcznie wniósł pozwany zarzucając naruszenie:

- art. 233 k.p.c. poprzez poczynienie ustaleń sprzecznych z zebraniem w sprawie materiałem dowodowym,
- art. 133 i 135 k.r.o. poprzez zawyżenie usprawiedliwionych potrzeb powódki w stosunku do możliwości o potrzeb pozwanego.

Formułując te zarzuty domagał się zmiany zaskarżonego wyroku i oddalenia powództwa co do alimentów ponad kwotę 400 zł miesięcznie.

W uzasadnieniu zwracał uwagę, że matka małoletniej po uzyskaniu informacji o przyznanych pozwanemu świadczenia wskazała na nowe, wyższe koszty utrzymania małoletniej, których nadto nie poparła dowodami. Wskazywał na swoją trudną sytuację zdrowotną i brak zdolności zarobkowych, który był znany matce powódki w czasie gdy zadecydowała ona aby pozwany został ojcem jej dziecka. Podkreślał, że to matka małoletniej pozbawiła go pozytywnych perspektyw na przyszłość.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odnosząc się do ustaleń Sądu Rejonowego i jednocześnie oceniając podniesiony w apelacji zarzut naruszenia art. 233§1 k.p.c. Sąd Okręgowy miał na względzie, że zgodnie z jednolitymi poglądami orzecznictwa, dla skuteczności tego zarzutu niezbędne jest wykazanie - przy użyciu argumentów jurystycznych - że Sąd naruszył ustanowione w nim zasady oceny wiarygodności i mocy dowodów, a więc że uchybił podstawowym regułom logicznego myślenia, zasadzie doświadczenia życiowego i właściwego kojarzenia faktów oraz że naruszenie to mogło mieć wpływ na wynik sprawy. Strona chcąc podważyć sędziowską ocenę dowodów powinna wskazać przyczyny, dla których ocena dowodów nie spełnia kryteriów określonych w art. 233 § 1 k.p.c., czyli np. błędów sądu w logicznym rozumowaniu, sprzeczności oceny z doświadczeniem życiowym, braku wszechstronności, czy też bezzasadnego pominięcia dowodów, które prowadziłyby do odmiennych wniosków. Same, nawet poważne, wątpliwości co do trafności oceny dokonanej przez sąd pierwszej instancji, jeżeli tylko nie wykroczyła ona poza granice zakreślone w art. 233 § 1 k.p.c., nie powinny stwarzać podstawy do zajęcia przez sąd drugiej instancji odmiennego stanowiska (por. uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z 23 marca 1999 r. w sprawie III CZP 59/98, OSNC 1999/7-8/124, wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2000 r., III CKN 1169 /99, OSNC z 2000/7 – 8/139, z dnia 7 stycznia 2005 r., IV CK 387/04, Lex nr 177263, z dnia 29 września 2005 roku, II PK 34/05, Lex nr 829115, z dnia 13 listopada 2003 r., IV CK 183/02, Lex nr 164006, wyroki Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 28 stycznia 2014 roku, V ACa 655/13, LEX nr 1428104 oraz z dnia 11 czerwca 2015 roku, III AUa 1289/14 Lex nr 1771487).

W tym aspekcie wskazać należy, że wbrew zarzutom apelacji Sąd Rejonowy w pisemnych motywach zaskarżonego rozstrzygnięcia wskazał dokładnie, jakie wydatki składają się na usprawiedliwione koszty pełnego utrzymania małoletniej powódki wynoszące 1.000 zł miesięcznie. Ustalenia te znajdują potwierdzenie w zebranych w sprawie materiale dowodowym, a w szczególności w zeznaniach przedstawicielki ustawowej małoletniej uprawnionej. Nie naruszają też zasad doświadczenia życiowego, które wskazują, że w pierwszych kilkunastu miesiącach życia dziecka wydatki na jego utrzymanie mogą osiągnąć taki poziom, zważywszy na konieczność zapewnienia większej ilości

środków higienicznych, kosmetyków oraz odpowiedniej żywności innej, niż ta przygotowywana dla dorosłych domowników.

Nie wykazał też pozwany aby na koszty leczenia przeznaczał – jak wskazuje w apelacji – 1.200 do 1.300 zł miesięcznie. Suma taka nie wynika bowiem z materiału sprawy. Czyniło to niepodważonym ustalenie Sądu Rejonowego, że stałe miesięczne koszty leczenia pozwanego wynoszą około 300 złotych. Dodać można, że przedłożonej dokumentacji wynika, że koszt pobytów sanatoryjnych pozwanego wynosi rocznie między 1.500 zł a 1.900 zł (faktury k. 129, k. 131), to jest średnio między 125 a 160 złotych miesięcznie. Zatem jedynie takie miesięczne kwoty należałoby uznać za dodatkowe nieuwzględnione przez Sąd Rejonowy, a zarazem usprawiedliwione koszty utrzymania pozwanego.

Korekty wymagało też ustalenie co do wysokości otrzymanego przez pozwanego zadośćuczynienia. Jak bowiem wynikało z materiału sprawy (uzasadnienie wyroku Sądu Okręgowego w sprawie II C 240/12 k. 174) w postępowaniu przesądowym, w którym powód uzyskał 420.000 zł, ubezpieczyciel wypłacił mu dobrowolnie zadośćuczynienie w kwocie 180.000 zł. Zatem łączna wartość uzyskanego przez pozwanego świadczenia wyniosła 600.000 zł – czemu zresztą pozwany nie przeczył (pismo k. 190). Nie wykazał przy tym w pozwany swoich twierdzeń co do pomniejszenia tej należności o koszty dochodzenia roszczeń przed sądem, a nawet nie sprecyzował kwoty o jaką ostatecznie pozostające w jego dyspozycji zadośćuczynienie zostało pomniejszone.

W konsekwencji, poza wskazanymi korektami, Sąd Okręgowy podzielił ustalenia Sądu Rejonowego, jako poczynione zgodnie z regułami wyznaczonymi art. 227 - 233 k.p.c.

Oceniając prawidłowość zastosowania przez Sąd Rejonowy przepisów prawa materialnego Sąd Okręgowy miał na względzie, że istnienie i zakres obowiązku alimentacyjnego między rodzicami a dziećmi uregulowany został w art. 133§1 k.r. i o., zgodnie z którym rodzice zobowiązani są do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie, chyba że dochody z majątku dziecka wystarczają na pokrycie kosztów jego utrzymania i wychowania. Z charakteru świadczeń alimentacyjnych wynika, że sąd przy rozstrzygnięciu bierze pod uwagę usprawiedliwione potrzeby uprawnionego oraz możliwości zarobkowe i majątkowe zobowiązanego (art. 135§1 k.r. i o.). Przy ocenie, które z potrzeb uprawnionego powinny być uznane za potrzeby usprawiedliwione, należy z jednej strony brać pod uwagę możliwości zobowiązanego, z drugiej zaś zakres i rodzaj potrzeb. Zawsze jednak każde dziecko musi mieć zapewnione podstawowe warunki egzystencji w postaci wyżywienia zapewniającego jego prawidłowy rozwój fizyczny, stosowną do wieku odzież, środki na ochronę zdrowia, kształcenie podstawowe i zawodowe. Wyjście poza wymienione potrzeby zależy już wyłącznie od osobistych cech dziecka oraz od zamożności zobowiązanego. Zgodnie z utrwalonym poglądem orzecznictwa i doktryny w przypadku alimentów należnych dziecku od rodziców, o wysokości świadczeń nie stanowi tylko i wyłącznie konieczność zapewnienia godziwych warunków bytowania z uwzględnieniem wieku, stanu zdrowia i wykształcenia uprawnionego do alimentacji. Decydującą dla rozmiaru usprawiedliwionych potrzeb dziecka, niezdolnego jeszcze do samodzielnego jest bowiem zasada utrzymania równej stopy życiowej.

Z okoliczności sprawy wynikało, że pozwany – pomijając przyznane mu zadośćuczynienie – uzyskuje stały dochód na poziomie 4.350 złotych netto miesięcznie. Odejmując od tej sumy kwoty przysługujące pozwanemu w związku ze zwiększonymi wydatkami będącymi skutkiem pogorszenia stanu zdrowia, to jest: 208 zł z tytułu zasiłku pielęgnacyjnego, 1.300 zł jako pokrycie kosztów opieki oraz 350 zł jako koszty leczenia, pozwanemu pozostaje do dyspozycji kwota ponad 2.400 zł netto miesięcznie. Zatem pomimo niewątpliwie złej sytuacji osobistej i braku możliwości samodzielnego zarobkowania, sytuacja materialna pozwanego jest zasadniczo lepsza niż sytuacja matki małoletniej powódki, której zdolności zarobkowe oscylują wokół kwoty 1.400 zł. netto miesięcznie. Gdyby zatem rodzice powódki tworzyli rodzinę, na ich wspólne potrzeby pozostawałaby kwota ponad 3.800 zł miesięcznie. Także i ta okoliczność przemawiała za prawidłowym ustaleniem przez Sąd Rejonowy łącznych uzasadnionych kosztów utrzymania małoletniej powódki na poziomie 1.000 zł miesięcznie. Suma taka umożliwiała bowiem zrealizowanie zasady równej stopy życiowej rodziców i dzieci.

Przyjęcie w omawianych okolicznościach powinności partycypowania w tych kosztach na poziomie 600 zł z pewnością nie stanowiło o naruszeniu art. 133 i 135 k.r.o. zważywszy na brak osobistych starań pozwanego w utrzymanie i wychowanie dziecka, a więc zaniechanie realizacji obowiązku alimentacyjnego w sposób określony w art. 135§2 k.r. i o.

Łożenie tej kwoty mieści się w możliwościach pozwanego. Zasądzona kwota stanowi bowiem 1/4 część sumy jaka pozostaje pozwanemu do dyspozycji po pokryciu kosztów leczenia i opieki.

Prawnie irrelevantne były przy tym zarzuty pozwanego dotyczące odpowiedzialności matki powódki za jego aktualny stan zdrowia. Wszak toczące się postępowanie dotyczyło świadczeń należnych wprost powódce i przeznaczonych na jej utrzymanie. Z tego samego względu bez znaczenia były twierdzenia, że matka małoletniej znając stan zdrowia pozwanego zdecydowała się na to aby został ojcem powódki. Okoliczność ta nie mogła bowiem wpływać na wysokość należnych powódce alimentów.

Z tych też względów Sąd Okręgowy oddalił apelację jako bezzasadną, a to na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. obciążając nimi inicjującego to postępowanie pozwanego jako przegrywającego spór. Zasądzona na rzecz powódki tym tytułem należność obejmowała wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości stawki minimalnej odpowiedniej do wartości przedmiotu zaskarżenia, zgodnej z §4 ust. 4 w zw. z §2 ust 3 i §10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 1804).

SSO Roman Troll SSO Barbara Braziewicz SSO Marcin Rak